1/1995

30.1.1995

AVEK

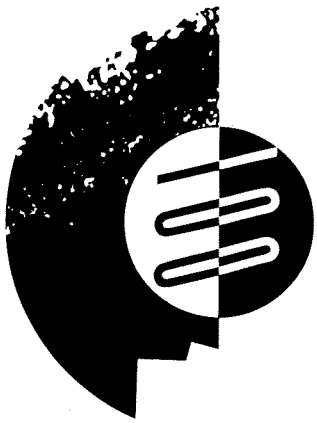

E L O K U V A *100* V U O T T A

F I L M E N *100* Å R

DOKUMENTIT

Elokuvan merkkivuosi ei Suomessa alkanut suurilla juhlallisuuksilla eikä fanfaarien soidessa. Juhlavuotta on toistaiseksi määritellyt vain syvä hiljaisuus. Elokuva 100 vuotta -työryhmä ei vielä ole julkistanut juhlavuoden ohjelmaansa. Auki on myös se, onko juhlavuoteen ylipäätään käytettävissä mitään ylimääräistä rahaa.

Juhlavuosista voi olla monta mieltä, mutta oikein hoidettuina ne tuottavat paljon myönteistä huomiota, jonka voi kääntää konkreettisiksi resursseiksi. Elokuvan tarvelistan yläpäässä ovat edelleen tuotantotuen määrän huomattava lisääminen, korkeinta alan koulutusta antavan laitoksen eli ETL:n aseman parantaminen sekä studion perustaminen.

Toivottavasti juhlavuoden työryhmä onnistuu laatimaan sellaisen ohjelman, joka palauttaa julkisen kiinnostuksen kotimaiseen elokuvaan ja sitä kautta saa yleisön palaamaan elokuvateattereihin katsomaan kotimaisia elokuvia.

Julkisuus näyttää vaikuttavan kotimaisten elokuvien kohdalla eri tavalla riippuen siitä, onko kysymys lyhyt- ja dokumenttielokuvasta vai pitkästä näytelmäelokuvasta. Edellisten kohdalla muutaman elokuvan saama myönteinen julkisuus vaikuttaa positiivisesti tekijöiden keskuudessa, vaikka suuri yleisö ei menestyksestä tiedäkään. Pitkän elokuvan kohdalla yksi epäonnistuminen leimaa koko alan.

Suomalainen dokumenttielokuva on parin viime vuoden aikana saanut palkintojen ohella kiitosta sekä kriitikoilta että katsojilta. Dokumenttielokuvat ovatkin nykyisellään suomalaisen elokuvakulttuurin paras osa. Huomattavan usein ovat asialla olleet naistekijät. Voi olla liian aikaista puhua oman koulukunnan synnystä, mutta kiistatta kysymys on ainakin ns. subjektiivisen dokumentin voimakkaasta esiinnoususta.

Dokumenttielokuvien saamasta menestyksestä on helppo iloita. Menestys pitäisi nyt pystyä muuttamaan toimenpiteiksi, joilla varmistetaan se, että vastaisuudessakin Suomessa tehdään hienoja ja persoonallisia dokumenttielokuvia. Moni esimerkiksi muistelee kaiholla aikoja, jolloin elokuvasäätiössä oli oma tuottaja dokumenttielokuville. Elokuvasäätiön ohella kohdistuvat katseet Yleisradioon, jossa on toki paljon tehtykin dokumentin aseman parantamiseksi. Myös suunnitteilla olevan MEDIA II-ohjelman suhteen kannattaa olla tarkkana. Ohjelmasta kantautuneiden ennakkotietojen mukaan on mahdollista, että dokumenttielokuvan asema suhteessa fiktiivisiin elokuviin heikkenee.

Lopuksi on syytä lausua lämpimät kiitokset AVEK:n tuotantoneuvojana kaksi vuotta olleelle KJ Koskelle. AVEK:n tuotantoneuvojana oleminen ei ole helppo tehtävä. Kun liian vähän rahaa jaetaan monen hakijan kesken, on tehtävästä turha odottaa runsaita kiitoksia. KJ hoiti tämän "mahdottaman tehtävän" kuitenkin hyvin. Vuoden 1995 alusta tehtävää hoitaa Kaj Holmberg, jolle on yhtä lailla syytä toivottaa menestystä.

Hyvää elokuvan toista vuosisataa!

Juha Samola

AVEKin uutiset

JULKAISIJA:

AVEK c/o KOPIOSTO
Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki
puh. 446 411, fax 446 414
Juha Samola (päätoimittaja)
Tarja Koskinen-Olsson (vastaava)
ISSN 1236-7753

AVEK:N PALKINTO 100-JUHLIEN KUNNIAKSI

AVEK:n tuotantoneuvoja vaihtuu

AVEK:n tuotantoneuvoja vaihtuu. Vuoden 1993 alusta tuotantoneuvojana ollut KJ Koski lopetti viime vuoden lopussa toimittuaan tehtävässä kaksi vuotta. Uutena tuotantoneuvojana kevätkauden toimii Kaj Holmberg.

AVEK myöntää elokuvan 100-vuotisjuhlien kunniaksi erityisen "audiovisuaalisen kulttuurin edistämispalkinnon", jonka suuruus on 100.000 mk.

Palkinto myönnetään yksityiselle ihmiselle, työryhmälle tai yhteisölle. Palkinnon myöntämisessä kiinnitetään huomiota palkittavassa teoksessa tai toimenpiteessä ilmenevään omaperäiseen tai epäsovinnaiseen lähestymistapaan, puhuttelevaan sisältöön sekä uuden tekniikan hyväksikäyttöön. Palkinto ei ole tarkoitettu tunnustukseksi elämäntyöstä. Tavoitteena on palkita tulevaisuuteen suuntautuva toimenpide jolla on erityisen suuri merkitys audiovisuaalisen kulttuurin kehittämiselle.

AVEK:n johtokunta valitsee palkinnon saajan. Palkinnon luovutus tapahtuu syksyllä 1995.

KOULUTUSTA

TUOTTAJAT! FILM BUSINESS SCHOOLIN VUODEN 1995 SEMINAARIT:

KESÄSEMINAARI
KESÄKUUN 3. TAI 4. VIIKKO

TALVISEMINAARI
MARRASKUUN 3. TAI 4. VIIKKO

Kesä- ja talviseminaarien sisältö ja opettajat ovat samat. Hakuaika kesäkuun seminaariin päättyy toukokuun puolivälissä. Tarkista semianaarien tarkempi ajankohta ja hakuaika seuraavilta:

FILM BUSINESS SCHOOL/ Linda Moore,
puh: +341 350 8008,
fax: +341 350 8139,
AVEK/ Merja Leskinen,
puh: 90-446 411,
fax: 90-446 414,
MEDIA DESK/ Kerstin Degerman,
puh: 90-6220 3013,
fax: 90- 6220 3070

TV BUSINESS SCHOOLIN VUODEN 1995 SEMINAARI:
LÜBECKISSÄ MARRASKUUSSA

MATKASTIPENDEJÄ NUORILLE AV-ALAN AMMATTILAISILLE

Pohjoismaiset kulttuuriministerit ovat perustaneet matkastipendijärjestelmän alle 35-vuotiaita pohjoismaisia taiteilijoita varten. Stipendeillä pyritään parantamaan eri alojen nuorten taiteilijoiden mahdollisuuksia matkustaa Pohjoismaissa.

Stipendin hakemiseen tarvitaan yksityiskohtainen ohjelma tai vahvistettu kutsu solmia yhteyksiä tai käynnistää yhteistyötä. Stipendin voi saada esimerkiksi osallistuakseen työpajoihin, seminaareihin, konferensseihin tai tehdäkseen muun vastaavan vierailukäynnin.

Seuraavan kerran stipendejä voi hakea vuoden 1995 jälkipuoliskoa varten. Hakuaika päättyy 1. huhtikuuta 1995.

Hakemuskaavakkeita ja lisätietoja saa kirjeitse tai puhelimitse ministerineuvoston sihteeristöstä, osoite on:
Resestipendier för unga konstnärer, Nordiska Ministerrådets sekretariat, Store Strandstraede 18, DK-1255 Köpenhamn K.

Lisätietoja antaa Bjarni Danielsson, Pohjoismainen Kulttuurirahasto,
puh +45 33 960 246,
fax +45 33 933 572.

UUSI "KOULUTUSTA AV-ALAN AMMATTILAISILLE"-ESITE ON ILMESTYNYT!

Esitteestä löydät perustiedot kevään ja kesän 1995 av-alan täydennyskoulutuskursseista. Koulutusta järjestävät AVEK-täydennyskoulutusprojekti, Lahden Muotoiluinstituutti, Radio- ja televisioinstituutti, Taideteollinen korkeakoulu ja Teatterikorkeakoulu.

Esitettä voit tilata puhelimitse AVEK:sta, puh: 90-446 411.

JOUKO AALTONEN, LASSE NAUKKARINEN, FOORUMIN VETÄJÄT

DOKUMENTARISTIEN FOORUMI - ANATOMIAA, EI PATOLOGIAA!

Neljän tilaisuuden kokonaisuus alkoi "Paljastusten iltapäivällä". Teemana oli subjektiivisuus dokumenttielokuvassa. Aamupäivällä nähtiin Illusionissa Tarja Strandenin "Kunnes herät ja uni haihtuu" ja Kristina Schulginin "Miksi en puhu venäjää". Iltapäivällä tekijät kertoivat elokuvistaan, niiden taustoista ja syntyprosesseista. Yhteistä näille elokuville oli niiden omakohtaisuus. Molemmat liittyivät kiinteästi tekijöidensä omaan henkilöhistoriaan. Näissä kahdessa hienossa, mutta tyyliltään ja muodoltaan hyvin erilaisessa elokuvassa on henkilökohtaista syvyyttä mutta myös laajempi yleinen taso. Subjektiivisuus ja subjetiivinen tekotapa selvästikin kiinnostavat tällä hetkellä sekä tekijöitä että yleisöä. Tämä näkyi myös runsaana keskusteluna.

Tilaisuuksien yhtenä ideana oli käsitellä mielenkiintoisia elokuvia, jotka muodostaisivat teeman puitteissa pareja. Keskenään elokuvat olisivat kuitenkin riittävän erilaisia. Strategia toimi esimerkiksi toisella tapaamiskerralla, jolloin etsittiin ihmistä elävänä tai kuolleena. John Websterin elokuva "Pölynimurikauppiaat" kuvaa nykyhetken ihmisiä, läheltä, oivaltavasti mutta myös kriittisesti. "Pölynimurikauppiaissa" kiinnosti erityisesti se, miten tekijät pääsivät kauppiaiden mukaan ja saivat kuvata myyntitilanteita ihmisten kodeissa. Kokeneellekin dokumentaristille tällainen on erityisen vaikeaa.

Kieslowskin mielestä dokumenttielokuva on kuollut. Kieslowski on väärässä. Näin ainakin ajattelivat suomalaiset dokumentaristit, jotka kokoontuivat neljään tiivishenkiseen istuntoon viime syksynä. AVEK:in täydennyskoulutusprojektin järjestämä Dokumenttifoorumi sai niin suuren suosion, että välillä jouduttiin etsimään suurempia kokoontumistiloja. Suosio saattoi johtua siitäkin, ettei dokumentaristeille ole liiemmälti järjestetty koulutusta tai yhteisiä keskustelutilaisuuksia.

Peter von Baghin, Elina Kataisen ja Iikka Vehkalahden aiheena elokuvasarjassa "Mies varjossa" on Otto Wille Kuusinen, ehkä vaikutusvaltaisin koskaan elänyt suomalainen. Salaperäisyytensä vuoksi Kuusinen herättää edelleen suurta kiinnostusta. Oliko monipuolisesti lahjakas, yksityiselämässän lupsakka Kuusinen pyövelin apulainen, ovela reaalipoliitikko, viaton olosuhteiden uhri vai kaikkea tätä?

Ennakkotutkimuksen merkitystä dokumentin teossa ei ole ymmärretty riittävästi, ei tekijöiden eikä rahoittajien keskuudessa. Tätä puitiin forumin kolmannessa istunnossa. TV2:n dokumenttiprojektin vetäjä Jarmo Jääskeläinen piti erinomaisen luennon aiheesta. Hän purki mm. aamupäivällä katsottuja omia ohjaustöitään "Lastauspaikka" ja "Nälkäsairaus". Marko Röhr kertoi tekeillä olevasta tuotannostaan "Suomenlahden hylyt". Merenalaisen kuvauksen haasteellisuus ja vaikeus tulivat hyvin esille. Dokumentintekijälle ja apurahan hakijalle kysymys dokumenttielokuvan käsikirjoituksesta on polttava. Tilaisuus antoi myös joitakin näkökulmia tähän.

Viimeisellä kerralla puitiin dokumentin tekemisen moraalia. Tekijällä on kolmenlaista vastuuta. Hän on vastuussa kuvattavilleen, katsojille ja myös itselleen. Teemaa käsiteltiin kahden elokuvan kautta. Pirjo Honkasalon "Tanjuska ja seitsemän perkelettä" kuvaa hyvin arkaluontoista aihetta, valkovenäläistä Tanjuska-tyttöä ja hänessä olevien riivaajien poisajamista. Harvoissa suomalaisissa dokumenteissa on sellaista syvyyttä kuin tässä elokuvassa. Lasse Naukkarisen "Täyden palvelun talo" taas kuvaa yrittäjäperhettä ja heidän ympäristöään. Mitä ongelmia pienellä paikkakunnalla kuvaaminen tuo sekä kuvattaville että kuvaajille?

Tekijöiden puheenvuoroista heijastui avoimuus ja halu päästä keskusteluun toisten tekijöiden kanssa. Tekemisen ongelmat ja ratkaisujen etsiminen niihin yhdisti foorumin istunnoissa paikalla olleita.

Suomalainen dokumenttielokuva tuntuu elävän kaikesta ulkoisesta kurjuudesta huolimatta vahvaa ja moni-ilmeistä vaihetta. Tämä oli aistitavissa myös Dokumentaristien foorumilla.

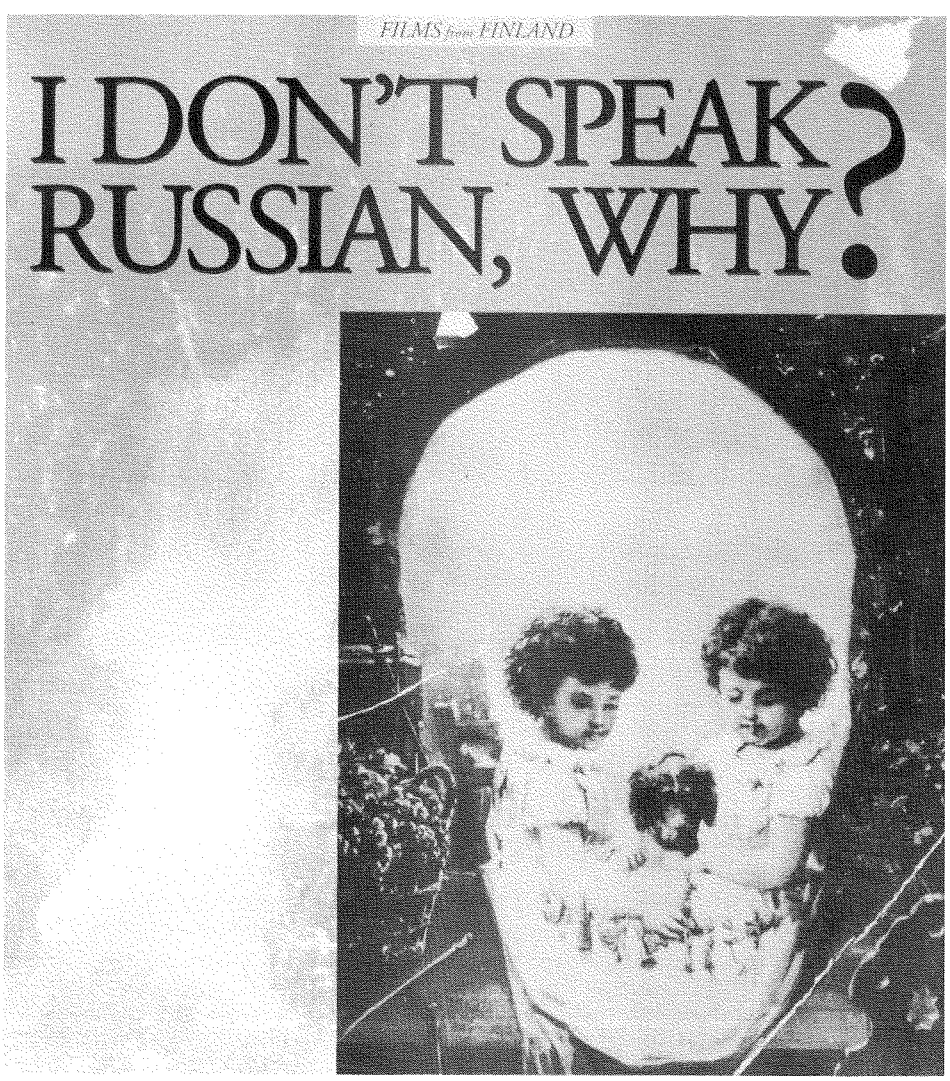

"MINÄ"

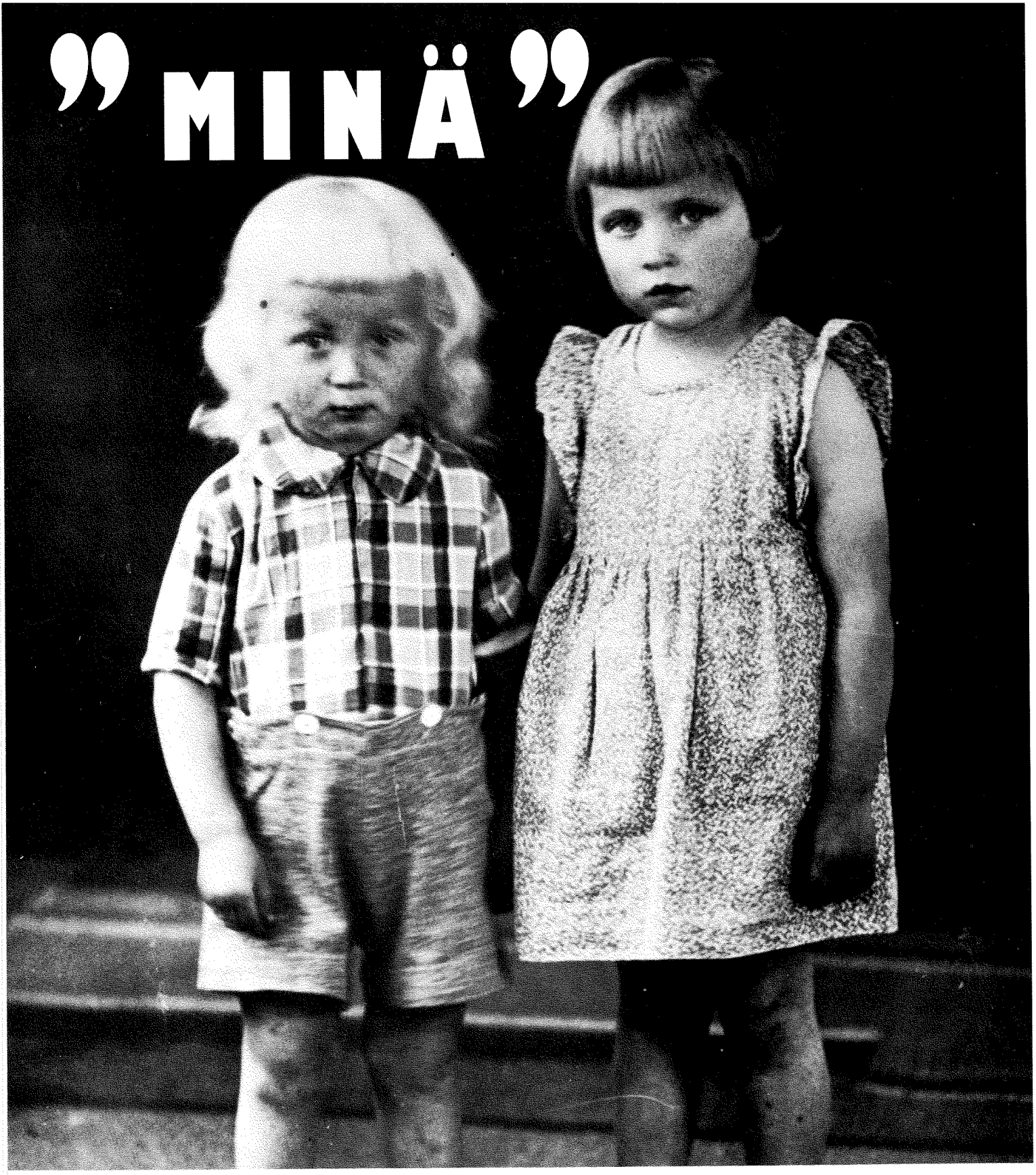

Mielenkiintoinen ilmiö, jota itse olen tarkkaillut, on naisten keskeinen rooli uudessa suomalaisessa dokumenttielokuvassa. Tämä naisten esiintulo on meillä aivan viime vuosien asia, mutta se liittyy laajempaan kansainväliseen kehitykseen, joka on jatkunut jo pidemmän aikaa.

Dokumenttielokuva on kaikista elokuvan lajeista miesvaltaisin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa oli ennen 1970-lukua naisten tekemiä dokumenttielokuvia kaiken kaikkiaan vain muutamia kymmeniä. Tämän jälkeen tilanne on tosin muuttunut huomattavasti ja naiset ovat keskeisessä asemassa uudessa amerikkalaisessa dokumentissa.

Monissa maissa naisten mukaantulo dokumenttielokuvan tekoon on merkinnyt uusien lähestymistapojen ja ilmaisukeinojen etsimistä. Meillä on vasta aivan viime vuosina ollut havaittavissa, että nimenomaan naiset hakevat dokumentin rajoja ja pyrkivät murtamaan niitä.

Dokumenttielokuvaa on Suomessa totuttu pitämään hyvin kansallisena lajityyppinä. Suomalaiset dokumenttielokuvat ovat kotimaan ulkopuolella herättäneet uteliaisuutta lähinnä outoudellaan ja marginaalisuudellaan. Kriitikot ovat korrektisti valitelleet kielen ja kulttuurin synnyttämää etäisyyttä. Olen itsekin ollut taipuvainen uskomaan tähän dokumenttielokuvan kansalliseen erityisluonteeseen. Tästä syystä olen hämmästellyt suomalaisten naisten tekemien dokumenttien ulkomailla herättämää mielenkiintoa.

Naisten tekemät dokumenttielokuvat on koettu aiheiltaan universaaleiksi ja mielenkiintoisiksi, vaikka niiden aiheet ovat selkeästi suomalaisia ja jopa lähihis-

TUIKE ALITALO

ja dokumenttielokuva

toriaamme sidottuja. Esimerkiksi kun Kiti Luostarisen elokuvaa "Sanokaa mitä näitte" esitettiin viime syksynä Ruotsissa, se synnytti paljon keskustelua. Luostarinen, joka oli itse läsnä, on kertonut miten ihmiset intoutuivat puhumaan muistista, omista muistoistaan ja identiteetistä näissä esitysten jälkeisissä keskusteluissa.

Itse keskustelin muutamien hollantilaisten elokuvalevittäjien ja kriitikoiden kanssa, jotka olivat nähneet Luostarisen elokuvan televisiossa. He kummastelivat, kun epäilin ymmärsivätkö hollantilaiset mistä elokuvassa puhuttiin ja kiistivät, että outo kieli tai vieras kulttuuri vaikeuttaisivat elokuvan ymmärtämistä. He myös kiistivät vanhan väitteen suomalaisten elokuvien hidastempoisuudesta. Sen sijaan he kyllä tunnistivat Luostarisen elokuvasta eräitä muita suomalaisina pitämiään piirteitä. Heidän mukaansa suomalaisen dokumentin tunnistaa ahtaista kuvarajauksista ja laajojen yleiskuvien puuttumisesta.

Minä-muoto puhuttelee

Kölnissä pidetään joka toinen vuosi Feminale-festivaali, joka on Creteilin ohella toinen tärkeä naisten elokuvan tapahtuma Euroopassa. Viime syksyn festivaalin eurooppalaisen dokumenttielokuvan sarjan koonnut Marion Kranen pitää Kiti Luostarisen "Sanokaa mitä näitte" -elokuvaa eräänlaisena eurooppalaisen uuden naisdokumentin avainteoksena, Kranen olikin nimennyt koko Feminalen eurooppalaisten dokumenttien sarjan Luostarisen elokuvan mukaan.

Marion Kranen kertoi ihmettelevänsä sitä, miten monipuolisia dokumentteja naiset Suomessa tekevät. Hän on nähnyt eri festivaaleilla sekä Feminalen elokuvia esikatsellessaan Pirjo Honkasalon, Kanerva Cedeströmin ja eräiden muiden elokuvia, Feminalessa mukana olleiden Luostarisen ja Kuivalaisen elokuvien lisäksi.

Omien kokemusteni perusteella, ja hieman yleistäen, sanoisin, että Luostarisen elokuva on saanut myönteisemmän vastaanoton mannereuroopassa. Kuivalaisen kokeellisemmasta työstä pitävät erityisesti englantilaiset ja amerikkalaiset. Pirjo Honkasalon eeppinen kerronta sen sijaan viehättää kanadalaisia.

Amerikkalainen kokeellisen elokuvan tekijä Su Friedrich osallistui viime syksyn Feminale-festivaaliin ja katseli kiinnostuneena eurooppalaisia dokumentteja ja kokeellisia elokuvia. Friedrichin mielestä suomalaiset työt erottuivat selkeästi muusta joukosta, koska niiden henkilökohtainen näkökulma tekee niistä puhuttelevia ja koskettavia. Friedrichin omat elokuvat ovat myös hyvin henkilökohtaisia ja hän totesikin leikillisesti, että parhaat elokuvat kertovat aina isästä.

Henkilökohtainen näkökulma dokumenttielokuvassa on meillä uusi asia, joka liitetään nimenomaan uusiin naisten tekemiin dokumenttielokuviin. Todennäköisesti saamme kuitenkin pian nähdä myös miesten tekemiä elokuvia, joissa on uudenlainen lähestymistapa kuvattavaan aiheeseen.

Myös Yhdysvalloissa herättivät aikanaan ensimmäiset naisten tekemät, omasta, henkilökohtaisesta näkökulmasta lähtevät dokumenttielokuvat ristiriitaisia tunteita, aivan samaan tapaan kuin meillä tällä hetkellä. Lähestymistapa hyväksyttiin vasta kun miehetkin ryhtyivät käyttämään sitä. Amerikkalainen elokuvalevittäjä Debra Zimmermann toivoi ettei meillä kävisi kuten heillä: nykyään heillä on lähes unohdettu ne ensimmäiset naisten tekemät dokumentit, jotka kokeilivat rajoja ja etsivät uusia ilmaisukeinoja ja esittelivät uuden henkilökohtaisen lähestymistavan.

Suomalaisessa dokumenttielokuvassa eletään murroksen aikaa. Dokumenttielokuvan muotokieli ja ilmaisu ovat muuttumassa, mutta miten merkittävästä muutoksesta on kyse, on vielä vaikea sanoa.

Toiset ja dokumenttielokuva

Henkilökohtaisen lähestymistavan lisäksi meillä on keskusteltu myös uusiin dokumentteihin liittyvästä, tietynlaisesta pelkistetystä, köyhästä tai jopa kömpelöstä estetiikasta. Tämä halpojen tai mahdollisesti halvalta näyttävien ratkaisujen käyttö tunnetaan myös muualla ja se liittyy monasti juuri henkilökohtaisiin dokumentteihin. Se on tyylikeino, joka luo työhön kotoisuuden ja pienimuotoisuuden tuntua. Mutta aina se ei ole pelkästään estetiikkaa.

Naisilla on monta kertaa selvästi vähemmän rahaa käytettävissään elokuvaa tehdessään. Niinpä heidän on valittava myös toteutustapoja, jotka ovat mahdollisia pienten budjettien puitteissa. Naisten ja miesten elokuvien rahoitusrakenteita on tosin tutkittu melko vähän, mutta laajin aiheesta tehty tutkimus Saksassa nimenomaan osoitti, että naisten elokuvat tehtiin pienemmillä budjeteilla. Samaisesta tutkimuksesta myös ilmeni, että naiset myös hakivat elokuvilleen vähemmän rahaa ja olivat alun alkaenkin lähteneet miettimään halvempia ratkaisumalleja.

Miten henkilökohtainen näkökulma dokumenttielokuvassa sitten liittyy juuri naisiin, miksi naiset niin meillä kuin muuallakin ovat ensimmäisinä tuoneet minä-muodon dokumenttielokuvaan? Ovatko uudet suomalaisten naisten tekemät dokumenttielokuvat jotenkin erityisesti "naisdokumentteja"?

Yhtenä taustatekijänä sille, että naiset ovat olleet erityisen herkkiä pohtimaan juuri tätä näkökulma-aspektia, ovat olleet olemassaolevat, aiemmin tehdyt dokumenttielokuvat. Naiset ovat kokeneet itsensä niiksi toisiksi, joista dokumenttielokuvissa kerrotaan ja siinä tilanteessa ehkä kysyneet sen oleellisen kysymyksen, joka johtaa uuteen näkökulmaan: kuka tämän elokuvan on tehnyt, kuka hän on, mitä tämä kuvattu asia, kuvatut ihmisen, hänelle merkitsevät?

Kansallisen yhtenäiskulttuurin puitteissa meillä Suomessa tätä kysymystä ei ole esitetty. Suomalainen dokumenttielokuva on itseasiassa ollut selkeästi kansallista ja tehnyt selkeän jaon meihin ja niihin toisiin. Siksi ulkomaalaisten on ollut vaikea lähestyä suomalaisia dokumenttielokuvia, kansallinen malli itsessään on rajannut heidät monasti ulos.

Kansainvälisesi tarkasteltuna uudet suomalaiset naisten tekemät dokumenttielokuvat ovat useimmiten selkeästi feministisiä dokumentielokuvia, vaikkei niitä meillä siten koetakaan. Meillä feministisyys ymmärretään jonain paljon poliittisempana ja rajatumpana, kun se muualla yleensä tarkoittaa vain sitä että elokuva on naisten tekemä tai kertoo naisista. Niinpä pelkästään minä-muoto tekee naisen tekemästä elokuvasta voimakkaan feministisen, mutta miehen tekemänä näin ei tapahdu.

Suomalaiselle dokumenttielokuvalle on tällä hetkellä kuitenkin naisnäkökulmaa oleellisempaa havaita se, että henkilökohtaisen näkökulman myötä olemme ulottaneet tasa-arvon yli kansallisten rajojen ja oppineet uuden kielen, jolla meitä ymmärretään kansainvälisestikin.

K.J. KOSKI

DOKUMENTTI-ELOKUVAS VÄHÄN MUUSTA

RAHAT

AVEK on tv-yhtiöiden ulkopuolisen dokumenttielokuvatuotannon keskeinen rahoittaja - se rahoittaa vuosittain n. 30 dokumenttielokuvaa. Jos laskisimme AVEK:n rahoittamien tuotantojen budjetit yhteen, niin saisimme luvun, joka ylittää reippaasti 10 mmk. AVEK:in tärkein yhteistyö-osapuoli sekä tuotannon että levityksen suhteen on YLE.

MTV-3 taas ei ole lainkaan keskeinen rahoittaja independent-dokumentin suhteen - AVEK:in näkökulmasta sen rooli on valitettavasti täysin merkityksetön.

TUOTANTORAKENNE JA SISÄLTÖ

Dokumenttielokuvien taso on hyvin kirjava - nimenomaan suomalaiset dokumentit ovat niittäneet laakerilehtiä ja kivenmurikoita pohjoismaisilla festivaaleilla, toisaalta osa myös AVEK:in tukemista dokumenteista on aika lailla leipääntyneen tuntuista tv-ohjelmistoa. Tähän on olemassa syynsä - levitystilanteen vuoksi tv:llä on keskeinen asema rahoittajana ja levittäjänä ja tekijät joutuvat ottamaan tv:n mielipiteet huomioon jo aiheitaan valitessaan. En kuitenkaan ensijaisesti menisi tuomitsemaan esim. YLE:n ohjelma-hankinnasta päättäviä ihmisiä - käsittääkseni he tekevät parhaansa tarjotakseen yleisölle mahdollisimman monipuolista ja korkeatasoista independent-tuotantoa, mutta heidänkin kätensä ovat sidotut YLE:n tällä hetkellä kansainväisestikin katsoen mahdollisimman matalaotsaiseen ohjelmapolitiikkaan. AVEK:n rahoilla taas on tarkoitus myös työllistää tekijöitä - rahat on pantava liikkeelle niin hyvin perusteluin kuin on tarjonnan puitteissa mahdollista.

Elokuvasäätiön taholta on viime vuosina puhuttu kenties eniten suomalaisen elokuvatuotannon rakenteen muutoksen tarpeellisuudesta. Elokuvan tuotantorakenne ei SES:n mukaan vastaa alan tulevia kehitystarpeita. Alalle on saatava enemmän rahaa, ja tämän rahan saannin edellytyksenä on tuotantotoiminnan muuttuminen enemmän liiketaloudellisin periaattein toimivaksi. On saatava aikaan tuotantoyhtiöitä, jotka pystyvät rahoittamaan toimintaansa muullakin tavoin kuin pelkästään tukivaroilla. Tämä edellyttää mm. keskittymistä, isompien ja elinkelpoisempien tuotantoyksiköiden muodostamista, ja pitkäjänteisempää tuotannon suunnittelua. Tuotantoyhtiöiden on kyettävä monenlaiseen tuotantotoimintaan ja osoitettava elinkelpoisuutensa myös mm. EU:n MEDIA-ohjelmien suhteen.

Oma näkemykseni on se, että edellä hahmoteltu ajattelu ei kaikilta osin perustu tosiasioiden riittävän monipuoliseen punnitsemiseen. Lähtökohtana on liiaksi se, **millainen tuotantorakenne** meillä pitäisi olla, että tapahtuisi sitä ja tätä. Siis jos meillä olisi sellainen ja sellainen tuotantorakenne, niin saisimme sitä ja sitä hyvää.

> Tuottajien pitäisi ehdottomasti tuntea nykyistä suurempaa vastuuta siitä, minkälaisia elokuvia he päästävät käsistään

Näen ainakin yhtä tärkeänä asiana sen, millaisessa ympäristössä toimimme - elämme hyvin pienellä kielialueella, jolla ei ole varaa elättää merkittävää kaupallisin periaattein toimivaa taiteellisesti kunnianhimoista elokuva-tuotantoa. Tämä todellisuus pitäisi ottaa monipuolisemmin huomioon asioita punnittaessa. Vierastan kovasti ajatusta, että meidän pitäisi mukauttaa elokuvakulttuurimme tuotannollisesti ja samalla myös sisällöllisesti vastaamaan vaatimuksiin, joita markkinavoimien kerrotaan meiltä kohtalonomaisesti edellyttävän. Meillä pitää olla varaa omaan elokuvakulttuuriin, ilman että sille asetetaan vaatimuksia, jotka eivät lähde sisällöllisistä lähtökohdista.

Meidän pitäisi olla huomattavasti nykyistä enemmän huolissamme elokuvakulttuurimme sisällöstä. En usko, että tuotantorakenteet muuttuvat sisällöksi, hyvässä mielessä. Haluammeko todella nyt alistaa elokuviemme sisällön käytännössä pelkästään katsojalukujen ehdoille? Eikö MTV-3 riitä aivottoman viihteen tarjonnaksi - sitäkin toki välttämättä tarvitaan? Onko elokuva-ala selvinnyt 80-luvun lopusta henkisesti oppimatta mitään ?

TUOTTAJAT

Dokumenttielokuvat ovat myös tuotannollisesti hyvin kirjavia. Meillä on muutama isompi, useimmiten velkainen yhtiö, joissa tukirahoin tuotetut dokumentit muodostavat enemmän tai vähemmän keskeisen osan toiminnasta. Pelkästään tukirahoitteiseen fitkiotuotantoon keskittyneitä yhtiöitä on pari kappaletta. Suuren osan dokumenteista tekevät pienet, yhden tai kahden ihmisen yhtiöt, jotka useimmiten lienevät velattomia, mutta joiden toiminnan jatkuvuus on sattumanvaraista.

Koko niiden toiminnan rahoitus tulee suoraan tai välillisesti tukivaroista. Näiden yhtiöiden toiminta perustuu pieniin kiinteisiin kuluihin sekä siihen, että tekijöillä on ammattitaitoa - he pystyvät myös myymään sitä oman yhtiönsä ulkopuolelle. Nämä tuottajat/ohjaajat ovat elokuvan **tekijöitä** - he elävät sillä, että pystyvät tässä ympäristössä tekemään elokuvansa. En pidä tätä tekemisen tapaa suinkaan kaikissa tapauksissa ihanteellisena - miksi vaivata päätään tuotannollisilla huolilla, jos ne voi työntää jollekin muulle, joka kaiken lisäksi voisi hoitaa ne paremmin. Mutta tämän pienen tuotantotavan etuna on se, että elokuvan toteuttamisen kannalta se on usein järkevä ja myös taloudellisin tapa.

Ongelmana on ehkä ennenkaikkea se, että meillä ei ole riittävästi oikeita, monipuolisia ja ammattitaitoisia tuottajia. Tuottajaksi ilmoittautuminen on ollut kohtuuttoman helppoa. Tukivaroilla toimivan elokuvatuotantoyhtiön voi perustaa kuka tahansa, ja niin on myös tapahtunut.

Tuottajan tehtävistä keskeisiä ovat rahoituksen järjestämisen lisäksi kyky löytää hyvät tekijät ja aiheet sekä ideoiden kehittely, myös taloudellisesti. Sen lisäksi tuottajan pitäisi kyetä valvomaan tuotanto loppuun - myös sisällöllisesti ja ilmaisullisesti. Jonkinlainen tuottaja-ohjaaja dialogi pitäisi olla olemassa. Tässä on auteur-tekijöiden suuri ongelma - elokuva käsitetään taideteoksena, johon kukaan muu ei voi puuttua. Tuottajien pitäisi ehdottomasti tuntea nykyistä suurempaa vastuuta siitä, minkälaisia elokuvia he päästävät käsistään, ettei elokuvia esim. tarvitsisi selitysten kera leikata uudestaan ensiesityksen jälkeen.

Elokuvan tekemisen kynnys on meillä matala verrattuna esim muihin poh-

TA JA

joismaihin, tämä käy ilmi mm. Thomas Stenderupin raportista. Tuotannot aloitetaan liian hätäisesti, kiire päästä tekemään on liian kova. Nimenomaan AVEK:n kohdalla näin ei pitäisi olla. AVEK:n tuella tehdyt tuotannot ovat useimmiten täysin rahoitettuja, ja niiden riittävälle ennakkosuunnittelulle ei pitäisi olla mitään esteitä. Olen liian usein saanut eteeni käsikirjoituksia, joiden saatesanoina on: "tää on eka versio, siitä tuli niin saatanan hyvä, että sen voi heti kuvata" tai " ei dokumenttia voi etukäteen suunnitella, eihän se sitten ole dokumentti".

Pelkillä idea-papereilla ei tukea tänä päivänä heru - sen hyväksyminen on tuntunut joistakin tekijöistä ylivoimaiselta. Tekijöiden pitäisi kuitenkin pitää mielessä, että vain yksi suunnitelma kymmenestä saa tukea. Siihen joukkoon pääseminen edellyttää jo jonkin verran ajatus- ja muuta työtä. Tällainen asia tuntuu itsestään selvältä, mutta todellisuus on toisenlainen.

REYKJAVIK JA AMSTERDAM OPETTAVAT

Osallistuminen pohjoismaiseen rahoitusseminaariin Reykjavikissä ja vastaavaan eurooppalaiseen tilaisuuteen Amsterdamissa ovat olleet erittäin mielenkiintoisia kokemuksia. Nämä ovat ns. "pitching" l. syöttö-tilaisuuksia, joissa tuottajat esittelevät tiukan aikarajoituksen puitteissa projektejaan tv:n ostajille ja rahoittajille. Pitchingiä ovat harjoitelleet ainakin EAVE:een ja Ad Astra-koulutukseen osallistuneet tuottajat. Molemmat tilaisuudet ovat keskittyneet pelkästään dokumenttien rahoitukseen.

Pohjoismaisessa kokouksessa keskustelu oli monipuolista.Kaikki tuntevat periaatteessa toisensa, niin rahoittajat kuin tuottajatkin. On jo olemassa laaja yhteistyöverkosto pohjoismaisten tuottajien välillä. Käsitykseni on, että meidän on etupäässä järjestettävä elokuviemme perusrahoitus pohjoismaista. Kulttuurimme ovat samankaltaisia, tv-yhtiöidemme ohjelmistot ovat lähempänä toisiaan verrattuna keski-eurooppalaisiin yhtiöihin ja mikä tärkeintä - katsojat ovat tottuneet tekstitykseen ja hyväksyvät sen.

Amsterdamissa Channel-4:n edustaja totesi erääksi kansainvälisten yhteisuotantojen keskeiseksi ongelmaksi kielen - hän sanoi englantilaisen tv-yleisön olevan älyllisesti niin laiskaa, että vieraskielisen ohjelman kohdalla he äkkiä vaihtavat kanavaa. Ohjelmien kieli oli keskusteluissa ohjelmapeikkojen ohella keskeisin päätöskriteeri.

Tilaisuutena Amsterdam oli Reykjavikia huomattavasti armottomampi - eurooppalaiset ostajat tunnistavat välittömästi puoleen väliin jätetyn ajattelun, epävarman tekijän ja tuottajan. Siellä ei kannata vedota "poikkeuksellisen mielenkiintoiseen visuaalisuuteen" tai "uuden tyyppiseen ilmaisuun" - sen he ovat jo nähneet, kuppi kahvia kiinnostaa heitä huomattavasti enemmän. Amsterdamissa englantilaiset ja ranskalaiset määräävät tahdin, pohjoismaiset edustajat puhuvat pyydettäessä.

AVEK OPETTAA

Tulin AVEK:iin kaksi vuotta sitten alunperin puoleksi vuodeksi, hoitamaan Pena Penttilän kesken jäänen kauden loppuun. Posti on nyt vierähtänyt kahdeksi vuodeksi. Useammastakin, sekä henkilökohtaisesta että ammatillisesta syystä tuntui, että nyt on aika lähteä.

Työ on ollut mielenkiintoista. Tunsin erittäin hyvin elokuvan tekemisen erityisesti pitkän elokuvan kannalta, lyhytelokuvan tuotantoon erikoistuneen kentän sen sijaan tunsin huonommin. Nyt tunnen senkin. Suurin osa on yhteistyöstä on ollut asiallista ja mukavaa - ammattitaitoisten tuottajien ja tekijöiden kanssa on ollut helppo työskennellä. Käsittelyä ja päätöksiä ei oteta henkilökohtaisina kohtalonkysymyksinä ja ihmisyyden arviointeina. Olen kiitollinen siitä työrauhasta, jonka ammattitaitoiset tuottajat ovat minulle antaneet.

Olen myös tyytyväinen siitä, että olen voinut osaltani kehittää AVEK:in päätöksentekoa - tulokset jäävät sitten muiden arvioitaviksi. Kopioston taholta työlleni ei ole asetettu rajoituksia, byrokratiaa on toki vieläkin liikaa ja resursseja niukasti. AVEK:in toiminnan takana oleva ajatus on pragmaattinen - mahdollisimman niukalla panoksella on saatava rahat jaettua mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Se on rassannut välillä sekä meitä että tekijöitä.

Joskus minulta on kysytty, mikä on ollut linjani päätöksiä tehtäessä. Peruskysymys, minkä olen ensimmäisenä asettanut, on: mitä sellaista inhimillisesti katsoen mielenkiintoista elämästä ja ihmisenä olemisesta tämä juttu kertoo, mitä en itse ole nähnyt ? Uskon, että parhaat tukemamme jutut ovat tähänkin kysymykseen antaneet jonkin vastauksen. En ole nähnyt AVEK:ia elokuvallisen tai ohjelmallisen linjanvedon foorumina, vaan mahdollisuutena toteuttaa mahdollisimman monipuolista ja kunnianhimoista lyhytelokuvaa., tarjonnan puitteissa.

AVEK:in ROOLI

AVEK on erittäin keskeinen toimija elokuvan kentässä. Tarja Koskisen näkemys siitä, että AVEK:n rahat pidetään irrallaan julkisesta rahasta, on tärkeä linjanveto. Se antaa AVEK:lle mahdollisimman suuren toimintavapauden ja haluttaessa myös riippumattomuuden tv-yhtiöistä levittäjinä. Tätä lähtökohtaa ei kaikkialla näytetä ymmärrettävän.

Pidän AVEK:in tuotantotuen säilyttämistä eräänä dokumenttielokuvan kohtalonkysymyksenä. Tekijänoikeuskorvausten painotuksen siirtäminen suoriin korvauksiin aiheuttaisi independent-tuotannon supistumisen ja korvausten enenevän kasaantumisen tv-yhtiöiden työntekijölle. Tämän asian suhteen tekijöiden pitää olla aktiivisia.

Independent-sektorin suhde YLE:een tulee varmasti jatkumaan vaikeana - tarvitsemme YLEä levittäjänä ja rahoittajana, toisaalta yhtiön johdon linjaukset ja lausunnot ovat olleet usein niin näkemyksettömiä, että ne eivät luo kovin luottavaista ilmapiiriä tulevaisuuden suhteen.

AVEK:ssa toiminta-aikanani sain aika vähän palautetta AVEK:in toiminnasta. Turpaankaan ei ole vielä tullut, jotain rutinaahan aina kuuluu, kuin pyörä pyörii. Olen tulkinnut sen tietynlaisena hyväksyntänä, rahathan ovat "tekijöiden". Toisaalta näen, että tekijöiden pitää olla aktiivisia ja tarkkoina sen suhteen, mitä tekijänoikeuskorvausten tuotolla tehdään.

Lopuksi: Paljon kiitoksia työtovereille - erittäin mukavaa porukkaa. Samoin alan muulle väelle. Onnea ja menestystä Kaitsulle työssään, toivon hänelle työrauhaa ja pitkää pinnaa.

"Voihan nenä"

MEDIA -OHJELMAN MUUTOKSET

Vuonna 1991 aloitettu Euroopan Unionin MEDIA -ohjelma on tämän vuoden alusta aloittanut viimeisen toimintavuotensa. Samaan aikaan ovat käynnistyneet uuden viisivuotisen MEDIA II -ohjelman hyväksymiseen tähtäävät toimet. Komission esitys uuden ohjelman sisällöstä on jo valmiina. Esitys annetaan neuvostolle heti alkuvuodesta. Vuoden 1995 alusta EU:n puheenjohtajamaa on Ranska. Tämä merkitsee sitä, että audiovisuaaliset asiat ovat tärkeysjärjestyksessä korkealla neuvoston työlistalla.

Suomi on osallistunut MEDIA-ohjelmaan rajoitetusti jo vuoden 1993 maaliskuusta ja täysimääräisesti vuonna 1994.

Jukka Liedes on opetusministeriön neuvotteleva virkamies ja keskeinen henkilö mm. Suomen audiovisuaalisen politiikan suunnittelussa ja toteuttamisessa suhteessa Euroopan Unioniin. Seuraava haastattelu on tehty tammikuun -95 alussa.

MEDIA-ohjelman hyödyntäminen on vaativaa

"Media-ohjelmaan sisältyvien mahdollisuuksien hyödyntäminen edellytti - ja edellyttää entistä suuremmassa määrin - kotimaiselta tuotantojärjestelmältä erityisesti kahta asiaa. Ensiksi suomalaisten tuottajien täytyy löytää niin paljon rahaa, että vireillä olevien hankkeiden vaatimat kansalliset rahoitusosuudet voidaan hoitaa. MEDIA -ohjelman myöntämät lainat kattavat tavallisesti korkeintaan 50 %:a hankkeen kustannuksista. Toiseksi Suomessa tarvitaan kyvykkäitä ja viitseliäitä tuottajia, jotka osaavat ja jaksavat yrittää hyödyntää MEDIA:n mahdollisuudet. Molemmat vaatimukset ovat varsin kovia, mikä aiheuttaa tiettyä realismia odotuksissa. Tavoitteena pitemmällä tähtäimellä tietysti on, että EU:lle maksettavat miljoonat saadaan korkoineen takaisin. Unioni on meidän yhteisömme ja rahat meidän rahojamme."

Liedeksen mielestä kansalliset tukijärjestelmät on sopeutettava jollakin tavalla MEDIAan. "Tämän on tapahduttava vapaaehtoiselta pohjalta, eikä "Brysselin saneluna". Lähtökohdaksi sopii hyvin ongelmakohtaisuus. Miten sopeuttaminen käytännössä tapahtuu, edellyttää vielä tarkastelua eurooppalaiselta kannalta. Kansalliset tuotantotukea myöntävät järjestelmät on kuitenkin säilytettävä."

Koulutuksen on kyettävä vastaamaan kansainvälistymisen haasteisiin, joihin Liedes näkee sisältyvän ainakin kaksi valitettavan kovaa vaatimusta. Ensiksi tarvitaan kansainvälisten yhteistuotantojen hoitamisen taitoa. Toiseksi tuotannot tulee sisällöllisesti sopeuttaa nykyistä enemmän yleisölle tai paremminkin yleisöille, "koska yhtenäistä eurooppalaista yleisöä ei ole kuin korkeintaan amerikkalaiselle elokuvalle. Euroopan eri maiden elokuvat joutuvat kamppailemaan ylittääkseen yhteen kulttuurialueeseen liittyvät kielelliset ja sisällölliset tekijät."

Tuottajien koulutus on Liedeksen mielestä alkanut kiitettävästi. "Yksi tärkeä katalysaattori on ollut AVEK:n ja elokuvasäätiön vuonna 1989 yhteisesti aloittama täydennyskoulutusprojekti. Projektilla oli mahdollisuudet ja resurssit puuttua suoraan koulutuksessa silloin ilmeneviin tarpeisiin. Ne ovat edelleen ajankohtaiset."

Suomen MEDIA Desk

Liedes kiittelee Suomen MEDIA-Deskiä hyvin alkaneesta toiminnasta. Desk toimii elokuvasäätiön tiloissa. Sen tehtävänä on välittää tietoa MEDIAn tukiohjelmista, kuten hakuaikoja, valintakriteereitä, yhteyshenkilöiden nimiä ym. Deskistä saa myös hakemuslomakkeita.

Liedes on vähän pahoillaan, siitä että Deskin edeltäjänä toimineen AV-Eureka Centerin toiminta jäi niin lyhytaikaiseksi. "Vain pari vuotta toiminut keskus näyttää nyt jälkeen päin tarkasteltaessa

HAASTATTELU JUHA SAMOLA

Veren perintö

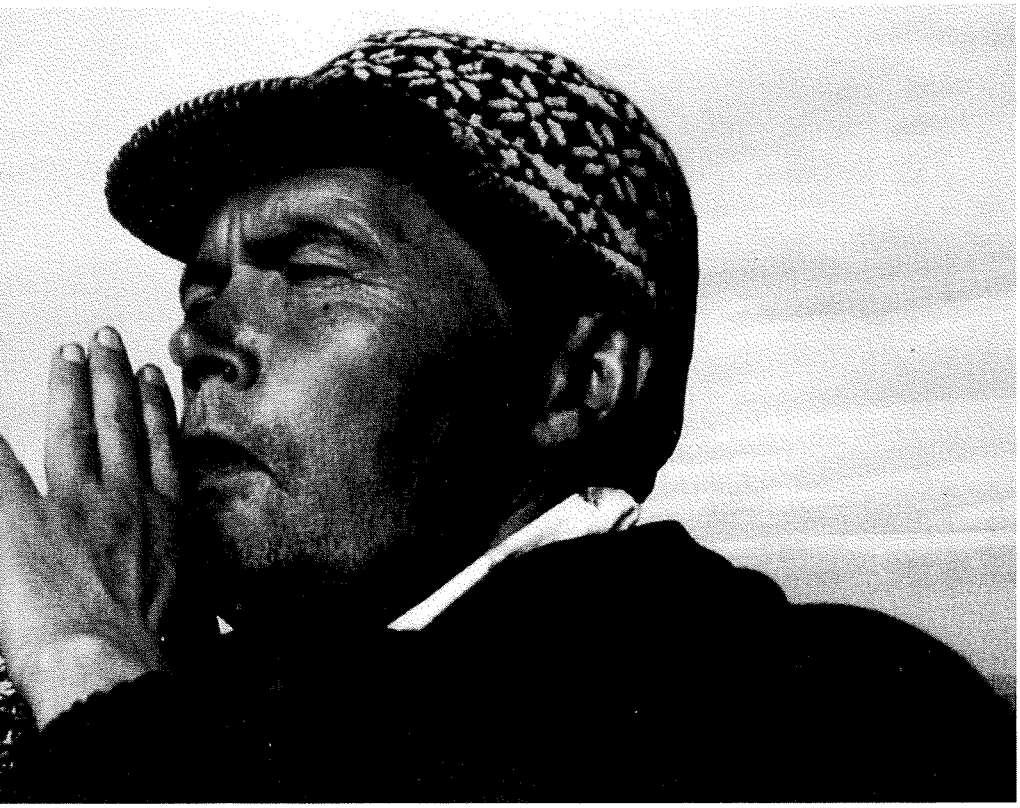

olleen oikealla suunnalla sen tarjotessa suomalaisille tekijöille ja tuottajille paikan, jonne olisi kerätty neuvontapalveluiden ohella myös tarvittavat informaatio- ja juristipalvelut. Suunnitelmat eivät kuitenkaan valitettavasti toteutuneet. Ehkä olimme pari vuotta aikaamme edellä."

MEDIA II

Ensimmäinen MEDIA jätti joitakin toiveita täyttämättä ja aiheutti toisaalta tarvetta joihinkin muutoksiin. Ohjelman käytössä ollutta noin 200 MECU:n suuruista rahamäärää ei pidetty riittävänä. "Vaatimuksia on kuultu rahamäärän nostamisesta yhteen prosenttiin koko EU:n budjetista tai rakennerahastoista. Esillä on myös ollut rahoitusjärjestelmien jatkaminen erilaisilla veronkaltaisilla maksuilla, jollainen mm. Suomen kasettimaksukin tavallaan on", sanoo Liedes.

Audiovisuaalisen politiikan kehittämisen suuntaviivoja on hahmoteltu kahdessa tärkeässä raportissa ns. Vihreässä kirjassa ("Strategy options to strenghten the European programme industry in the context of the audiovisual policy of the Eurepean Union") sekä enemmän tausta-aineistona toimivassa "Think Tank"-raporttissa, jossa kommissaari Joao de Deus Pinheiron asettamat viisi eurooppalaista asiantuntijaa esittävät oman näkemyksensä av-alan kehittämisestä. Keskeisempiä raporteissa esille tuotuja asioita olivat jakelujärjestelmien ja koulutuksen huomattava kehittäminen.

"Euroopan eri maiden elokuvat joutuvat kamppailemaan ylittääkseen yhteen kulttuurialueeseen liittyvät kielelliset ja sisällölliset tekijät."

"Jos komission ehdotukset toteutuvat, tulee MEDIA II:sta edellistä parempi. Sen käyttövarat lähes kolminkertaistuvat 580 miljoonaan ecuun (MEDIA I: 200 MECU). Samoin sen vähän hajanainen rakenne kiinteytyy selvästi."

"Uusi MEDIA rakentuu kolmen keskeisen kehittämisalueen ympärille. Ensimmäinen osa käsittää koulutukseen keskittyvät tukiohjelmat. Koulu- tusosan suunniteltu budjetti on 60 MECUa. Toisen osan ohjelmat tukevat tuotantojen kehittämistä ja esivalmisteluja mukaan lukien käsikirjoitukset ja rahoitusjärjestelyt, ja sen budjetti 80 MECUa. Kolmas osa on ylivoimaisesti suurin - budjetti on 440 MECUa - ja painoarvoltaan tärkein. Se keskittyy valmiiden elokuvien ja ohjelmien levityksen ja markkinoinnin tehostamiseen. Tarkoitus on, että myös tuottajat osallistuvat enenemässä määrin tuotteittensa levittämiseen yli kansallisten rajojen."

"Kaikissa kolmessa osassa on joitakin yhteisiä avainsanoja, joista trendikkäimpia on verkostaminen. Esimerkiksi alan koulutusta tarjoavat oppilaitokset ja koulutuksen tukiohjelmat tulevat tekemään entistä läheisempää yhteistyötä. EU:n osuus voi koulutuksen tukiohjelmissa nousta 75 %:in hankkeen kokonaiskustannuksista, kun se kahdessa muussa pääryhmässä on korkeintaan 50 %."

"Sen, mitkä nykyisistä MEDIA:n alaohjelmista säilyvät ja mitä mahdollisia muutoksia niissä tapahtuu vai syntyykö joitakin uusia ohjelmia, ratkaistaan tarjouskilpailulla, jossa parhaat ehdotukset voittavat. Vasta näiden päätösten jälkeen nähdään, millainen on uusi MEDIA."

Dokumenttielokuvan kansallinen tukiohjelma?

Yksityiskohta, joka nimen omaan Suomen tilannetta ajatellen on tällä hetkellä kiinnostava, on se että uudessa MEDIAssa dokumentit saattavat jäädä fiktion jalkoihin. "Ranskalaiset näkevät dokumentit tv-ohjelmina ja siten enemmän audiovisuaaliseen kulttuuriin kuuluvina sanojen periranskalaisessa merkityksessä kuin "varsinaisina" elokuvina. Dokumentteihin ei siten liity samanlaista hohtoa kuin esimerkiksi pitkiin näytelmäelokuviin." Liedes kysyykin, tarvitaanko dokumenttien aseman säilyttämiseksi erityistä kansallista tukiohjelmaa, joka turvaisi Suomessa nyt saavutetun dokumenttien korkean tason?

Vuoden 1995 alusta on neuvoston puheenjohtajana seuraavan puolivuotiskauden ranskatar Sylvie Forbin. Liedeksen mielestä on syytä ainakin varovaiseen optimismiin. "Ensiksi Mme Forbin on ranskalainen. Ranskalaiset ovat olleet erittäin kiinnostuneita kehittämään elokuvaa erityisesti ja audiovisuaalista kulttuuria yleisesti. Varsinaiselta virka-asemaltaan hän lisäksi Audiovisuaalisen Eurekan apulaisjohtaja Tällä on merkitystä sikäli, että Suomi on ollut AV-Eurekassa aktiivinen ja kaikki yhteistyön edellytykset ovat kunnossa.."

"Audiovisuaalisella politiikalla on tiedossa selvää nostetta. Informaatioyhteiskuntaan pyrittäessä, jonka kehittämisessä todella suuret rahat liikkuvat, ovat ohjelmien sisältöihin liittyvät kysymykset erittäin keskeisiä. Audiovisuaalinen politiikka ja informaatioyhteiskunta leikkaavat tässä kohdin huomattavassa määrin toistensa ydinalueita. Aika näyttää, mitä konkreettista hyötyä tästä kytkennestä on elokuvalle ja av-alalle."

KIMMO AULAKE

MEDIA II - MITÄ JA KOSKA

Audiovisuaalisista asioista vastaavan komissaari Joao de Deus Pinheiron alaisuudessa on Euroopan komission DG X:ssä valmisteltu kolme tiedonantoa ministerineuvostolle ja parlamentille. Nämä ovat tiedonanto televisiodirektiivin uudistamisesta, Euroopan audiovisuaaliselle teollisuudelle suotuisien olosuhteiden luomisesta (mm. Media II) ja audiovisuaalisen sektorin roolista informaatioyhteiskunnassa.

Komissaari Pinheiron aloitteesta tiedonannoista muodostettiin paketti, jolloin komission tulee hyväksyä kaikki tiedonannot samalla kertaa. Alunperin DG X:n sisällä asetettiin tavoitteeksi saada esitykset hyväksytyiksi marraskuun lopulla, mutta erityisesti televisiodirektiiviin liittyvät erimielisyydet komission jäsenten kesken ovat jatkuvasti lykänneet päätöksentekoa. Paketti oli viime kädessä tarkoitus saada hyväksyttyä Delorsin komission viimeisessä varsinaisessa poliittisia asioita käsittelevässä kokouksessa keskiviikkona 4. tammikuuta. Jälleen kerran tässä epäonnistuttiin, tällä kertaa erityisesti komissaari Sir Leon Brittanin vastustuksesta johtuen. Välittömästi tämän jälkeen Ranska, joka aloitti EU:n puheenjohtajamaana vuoden alusta, lähti selvittämään voitaisiinko ko. paketti määritellä ns. juoksevaksi asiaksi (*une affair courante*), jolloin Delorsin komissio voisi vielä tehdä siitä päätöksen. Perjantaina 6. tammikuuta näytti siltä, ettei tiedonantoja, jotka pitävät sisällään esitykset neuvoston päätöksiksi, voida pitää juoksevina asioina eikä vanha komissio voi siten tehdä niistä päätöstä. Mikäli näin on, päätöksenteko asiassa siirtyy Santerin komissiolle ja esityksen antaminen neuvostolle lykkääntyy vähintään helmikuun alkuun.

Median jatkosta, ns. Media II:sta, on komissiossa olemassa yksimielisyys. Vaikka komission valmisteluasiakirjat ovat salaisia, on niistä vuodatettu julkisuuteen paljon tietoja, joten Media II:n suuntaviivat lienevät jo yleisessä tiedossa. Kyse on siis viisivuotisesta ohjelmasta, jonka painopistealueiksi tulevat esityksen mukaisesti koulutus, esivalmistelu (development) ja jakelu, kuten alan teollisuus ja ammattilaiset koko viime kevään kestäneissä konsultaatioissa esittivät. Samalla tarkoitus on vähentää Median projektien lukumäärää ja lisätä ohjelman käytettävissä olevat varat lähes kolminkertaisiksi nykyiseen verrattuna. Kaiken kaikkiaan komission hyväksymistä vailla oleva esitys pyrkii luomaan eurooppalaiselle ohjelmateollisuudelle suotuisat toimintaedellytykset, jotta se kykenisi kilpailemaan menestyksekkäästi jatkuvasti kasvavilla ohjelmamarkkinoilla kehittyen vähitellen kannattavaksi elinkeinoksi.

Richard M. Williams:in elokuvasta On To Ungava (1930-31)

AVEKin ja Elokuvakontaktin suosiolla myötävaikutuksella mahdollistettu

TAPAAMINEN

Elokuvasäätiön auditoriossa järjestetään perjantaina 24.2. klo 12.00-17.00 avoin tapaaminen, jonka tarkoitus on tarkastella suomalaisen lyhytelokuvan "uuden aallon" saamia vaikutteita Philip Hoffmanilta.

Kanadalainen Hoffman on opettanut Elokuvataiteen laitoksella sekä erilaisissa työpajoissa, joiden seurauksena on syntynyt joukko hienoja lyhytelokuvia. (esim. Anu Kuivalaisen Orpojen Joulu).

Hoffmanin lähestymistapa elokuvantekoon on poikkeuksellisen henkilökohtainen ja työskentelyprosessi päiväkirjanomainen.

Ohjelmassa on keskustelua elokuvien tekemiseen liittyvistä prosesseista, työn alla olevien projektien tarkastelua ja valmiiden teosten katselua. (Esitämme Philipin elokuvat: Opening Series 2 ja Chimera sekä muiden tilaisuuteen osallistuvien teoksia)

Philip Hoffman:in ja Sami van Ingen:in elokuvan

SWEEP

ensi-ilta elokuvasäätiön auditoriossa perjantaina 24.2. Klo 19.00 (sama ilta)

Elokuva on 32 min pitkä ja englanninkielinen.
Tapahtumassa tarjotaan MOOSE HEAD olutta ja kanadalaisia perinneruokia klo 22.00 asti.
Hoffman on paikalla myös tässä tilaisuudessa.

KAIKKI SYDÄMELLISESTI TERVETULOA !

Lisätietoja puh. 448 289 / Sami van Ingen

AVEK:N TUKIPÄÄTÖKSET

HENKILÖKOHTAISET KOULUTUSAPURAHAT

Johtokunta, 2.12.94 kokous

Ahola Milja, animaattori 5.300,-
- Director-animointiohjelman käytön opiskelu

Ahtila Eija-Liisa, mediataiteilija 50.000,-
- opiskelu UCLA:ssa (Los Angeles) 1994-1995

Akimof Liisa, tuottaja 6.000,-
- EAVE-koulutuksen osallistumismaksu v. 1995

von Bagh Peter, tutkija/ohjaaja 40.000,-
- tutkimusmatka Keski- ja Pohjois-Amerikan filmiarkistoihin

Koivumäki Ari, lehtori 5.000,-
- pedagogiset opinnot TeaK:ssa, erikoisalana valo- ja ääni-ilmaisu

Lapila Tarja, ohjaaja 5.000,-
- opinnot Turun Yliopistossa keväällä 1995

Matila Ilkka, tuottaja 30.000,-
- opiskelu TaiK:n AdAstra-tuottajakoulutuksessa 1994/1995

Mikkola Erja, naamioitsija 3.800,-
- opiskelu Jiri Trinkan animaatiostudiolla

Mustonen Liisa, näyttelijä 20.000,-
- opinnot The School of Artsissa, USA:ssa, keväällä 1995

Niemi Raimo O., ohjaaja 10.000,-
- INPUT-konferenssi San Sebastianissa, toukokuu 1995

Nieminen Jari, ohjaaja 6.000,-
- EAVE-koulutuksen osallistumismaksu v.1995

Korhonen Pentti, näyttelijä 2.500,-
- "Näyttelijä ja kamera"-kurssin osallistumismaksu (TeaK) kevät 1995

Nyman-Romatschuk Lena, ohjaaja 7.500,-
- INPUT-konferenssi San Sebastanissa, toukokuu 1995

Nynäs-Aspö Karin, kääntäjä 5.600,-
- Saksan kielen opiskelu (Wien, toukokuu 95)

Paersch Henrik, kuvaaja 21.000,-
- Lighting Dimensions International-konferenssin seminaareihin ja Cameraimage 94-tapahtumaan osallistuminen marras-joulukuussa 1994

Punkki Eino, koulutusyksikön johtaja 20.000,-
- opinnot Southern Illinois Universityssä (USA) vuonna 1994/95

Rekola Juha, toimittaja 30.000,-
- MA in European Journalism-koulutusohjelmaan osallistuminen Tanskassa ja Englannissa vuonna 1995

Ritalahti Mika, tuottaja 50.000,-
- EAVE-tuottajakoulutukseen osallistuminen v.95

Salminen Tuomas, kuvaaja 8.000,-
- Lighting Dimensions International-konferenssin seminaareihin osallistuminen marraskuu -94

Sorvali Mariitta, näyttelijä 25.000,-
- perehtyminen televisio- ja elokuvatuotantoihin NBC-yhtiössä USA:ssa keväällä 1995

Tuovinen Paula, tanssitaiteilija 6.600,-
- osallistuminen "Dance for Video and Video for Dance"-workshopiin Saksassa kesällä 1995

Uusitalo Marja, pukusuunnittelija 13.000,-
- opintomatka Roomaan keväällä 1995

Työr. Keso/ Torkkeli 14.500,-
- Silicon Graphics 94-konferenssiin osallistuminen Los Angelesissa marraskuussa 1994

Työr. Moilanen/ Uunila 25.000,-
- ISEA '95-tapahtumaan osallistuminen (Kanada) sekä tutustuminen kanadalaiseen animaatiokoulutukseen syyskuussa 1995

Työr. Röhr/ Arnikari 40.000,-
- perehtyminen vedenalaiseen kuvaukseen Englannissa, Saksassa ja Yhdysvalloissa sekä Suomen oloihin soveltuvan metodin kehittäminen

TUKIHAKEMUSTEN SISÄÄNJÄTTÖAJAT JA PÄÄTÖSPÄIVÄT 1.1.-30.6.95

HAKEMUSTEN JÄTTÖ	ASIANTUNTIJARYHMÄ	JOHTOKUNTA/ PÄÄTÖS
Lyhyt- ja dokumenttielokuvatuotannot		
12.12.94	18.1.95	10.2.95
17.2.95	22.3.95	7.4.95
13.4.95	17.5.95	2.6.95
Lyhyt- ja dokumenttielokuvien käsikirjoitus- ja ennakkovalmistelutukihakemuksia otetaan käsittelyyn jatkuvasti (ei varsinaisia hakuaikoja)		
Mediataidetuotannot		
17.2.95	22.3.95	7.4.95
13.4.95	16.5.95	2.6.95
Kansainväliset yhteistuotannot		
12.12.94	—	10.2.95
17.2.95	—	7.4.95
13.4.95	—	2.6.95
Festivaali- ja muu tuki		
23.1.95	—	10.2.95
20.3.95	—	7.4.95
15.5.95	—	2.6.95
Koulutusapurahat		
1-31.3.95	27.4.95	2.6.95

"Vatsa"

Oppimateriaalituki

Kahakorpi Hannu, ohjaaja 14.000,-
- oppimateriaalin valmistaminen näyttelijäntyöstä ja henkilöohjauksesta

Henkilökohtaisia koulutusapurahoja ja oppimateriaalitukea jaettiin yhteensä 463.800 mk.

JOUKKOKIRJE

AVEK:N TUKIPÄÄTÖKSET

MEDIATAITEIDEN TUKI

Johtokunta, 30.9.94 kokous

Työr. Bålow/ Tuunanen/ Saarinen 18.000,-
"SF esittää", useista osista koostuva teos (valokuvainstallaatio/videodokumentti) (kk)
Rista Eeva 15.000,-
Animaatio "Viimeinen valssi" (kk)
Illume Oy 40.000,-
"The Seventh Letter", kokeellinen dokumenttielokuva (tt)
Liulia Marita 140.000,-
"Y". CD-Rom ja installaatio (tt)
Kroma Productions Oy 100.000,-
Helsinki Mediascape, projektin dokumenttiosan rahoitus (tt)

Johtokunta, 2.12.94 kokous

Kroma Productions Oy 120.000,-
O-Zone, videoteos (tt)
Leppänen Marianne 30.000,-
Interaktiivinen videoinstallaatio "Aika astuu tästä" (tt)
Paajanen Kari 50.000,-
CD-Rom- ohjelma "Pois" (tt)

Esittelijän tukipäätökset

van Ingen Sami 4.200,-
Videoteoksen "Twone" esitemateriaali (el)
Näyttelyvaihtokeskus Frame 69.853,-
Marjatta Ojan näyttelyn kierrättäminen Japanissa 1994-1995. (el + vr)
JP-video/ Juha Poraharju 10.000,-
Inter Arts-projekti, kahdeksan videoteoksen valmistaminen (ev)

LYHYT- JA DOKUMENTTIELOKUVIEN TUOTANTOTUKI

Tuotantoneuvojan myöntämä tuki

Mänttäri Anssi 25.000,-
TV-elokuva "Sinivalkoiset jäähyväiset" (kk)
Viha ja rakkaus Filmi Oy 50.000,-
Seurantadokumentti "Ikäluokka", jatkorahoitus (tt)
Connah Roger 15.000,-
Dokumentti "26 Totta valetta" (kk)
Mandart Production Ay 45.000,-
Dokumentti "26 totta valetta" (jk)
Hakalax John 6.000,-
Tv-elokuva "Melba, Mallinen och jag" (kk)
Liisa Helminen Film Production 1.275,70
Animaation "Aarteenetsijä" 35-mm kopio (el)
Työr. Lillqvist; Soukka 25.000,-
Animaatio "Maalaislääkäri" (kk)
Gartz Juho 5.000,-
Dokumentti von Wright-veljeksistä (kk)
Kinotar Oy 250.000,-
Dokumentti "Lotat" (tt)
Filkas Oy 40.000,-
Dokumentti "44. Divisioonan kujanjuoksu" (vr)
Väliaikainen rahoitus 31.12.95 asti
Kinofinlandia Oy 30.000,-
TV-sarja "Konungens Ring" (kk)
Rustanius Seppo 10.000,-
Dokumentti "Tie tuntemattomaan" (kk)
Jakunaho Tarja 8.000,-
Lyhytelokuva "Keikka" (kk)
Työr. Paxal/ Bäckström 8.000,-
Animaatio "Den brinnande båten" (kk)
Viitanen Pico 8.000,-
Dokumentti "Sika" (kk)
Pettufilmi Oy 10.000,-
Dokumentti "Tino", arkistomateriaalin käyttöoikeudet (jk)
Kinotuotanto Oy 50.000,-
Animaatio "Gubben Trollhår" (ev)
Halonen Pentti/ Netrum Oy 7.000,-
Lastenelokuva "Serkukset", dramaturgian kehittäminen (kk)
Bitar Films Oy 70.000,-
Dokumentti "Kohdelkaa minua ihmisenä" (tt)
Työr. Kuivalainen Anu/ Miettinen Juha
Dokumentti Rauli Somerjoesta (kk)
Filminor Oy 12.000,-
Lyhytelokuva "Ruoppaajat", dramaturgian kehittäminen (kk)
Kinotuotanto Oy 60.000,-
Lyhytelokuva "Lunastus" (ev)
Musafilmi Oy 80.000,-
Dokumenttielokuva "Vuotos", III vaihe (tt)
Tampereen elokuvajuhlat ry 60.000,-
Elokuvajuhlien uusi tunnusfilmi (tt)
Kinofinlandia Oy 15.000,-
Dokumenttielokuva "Boy Hero 001" (kk)
Hot Rats Production Oy 30.000,-
Dokumenttielokuva "Miehen mitalla" (ev)
Mandart Production Ay 5.000,-
Dokumenttielokuva "Kain Tapper" (ev)
Connah Roger 8.000,-
Dokumenttielokuva "Kain Tapper" (kk)

Johtokunta, 30.9.94 kokous

Carnival Films Ltd 80.000,-
Dokumentti "Mahdoton ei ole mahdotonta, Helvi Sipilä". Väliaikainen rahoitus 1.10.95 asti
Ilokuva, Naukkarinen & Co 280.000,-
Dokumentti "Raatteen tien erakko" (tt)
Indie Films Oy 88.000,-
Dokumentti "Pajazzo" (tt)
Lasihelmi Oy 110.000,-
Lyhytelokuva "Pidetty hiljainen mies" (tt)
Törhönen & Haikka Oy 100.000,-
Lyhytelokuva "Huuto" (tt)

Johtokunta, 2.12.94 kokous

TopEye Oy 200.000,-
Dokumenttielokuva "Leijonat taistelevat" (tt)
Muutama metri Ky 163.000,-
Dokumenttielokuva von Wright-veljeksistä (tt)
Terra Nova Visuals Oy 40.000,-
Lastenelokuvasarjan "Tales of the World" käsikirjoituksen ja dramaturgian kehittely (ev)
Happy Hamster Film Oy 350.000,-
Animaatiosarjan "D.O.G.S." pilottiosa (tt)
Indie Films Oy 85.000,-
Animaatiosarja "Rieku ja Raiku" (tt)

KANSAINVÄLINEN RAHOITUSTUKI

Tuotantoneuvojan päätökset

Vicino Oy 40.000,-
Dokumentti "YK:n naissotilaat" (tt)
Epidem Oy 100.000,-
Lyhytelokuva "Tunturin testamentti", väliaikainen rahoitus 31.3.95 asti
Netrum Oy 200.000,-
Dokumentti "Kajemba" (tt)

Johtokunta, 30.9.94 kokous

Kinotuotanto Oy 160.000,-
Dokumentti "I lånta skor genom Sahara" (tt)
Lumifilm Oy 250.000,-
Nukkeanimaatiosarja "Urpo ja Turpo" (tt)

Johtokunta, 2.12.94 kokous

Nosferatu Oy 100.000,-
CD-Rom-tuotanto "Immemory" (tt)
Filmitakomo Oy 150.000,-
Dokumenttielokuva "I skuggan av solen" (tt)
Filmikonttori Oy 232.000,-
Dokumenttielokuva "Historia" (tt)

FESTIVAALI- JA MUU TUKI

Johtokunta, 30.9.94 kokous

Walhalla ry 20.000,-
"Elokuva ja taide", pohjoismainen elokuvasarja/kiertue
van Ingen Juha & työr. 18.076,-
Osallistuminen Steirische Herbst '94- festivaalille
Lahden Valokuvataide ry 50.000,-
Lahden 6. AV-Biennale 11.-13.11.94
Minun elokuvani-toimikunta 40.000,-
"Minun elokuvani"-festivaalin järjestäminen 2.-4.9.94
Espoon Elokuvajuhlat ry 25.000,-
Espoo Ciné-elokuvajuhlien ohjelmakirjan valmistuskulut
Suomen Kunnallispalvelu Oy 20.000,-
"Laterna Nordica- Tanska" esitemateriaali
Helsinki Film Festival ry 50.000,-
Rakkautta ja Anarkiaa-festivaalin ohjelmakirjan valmistuskulut
Oulun Elokuvakeskus ry 50.000,-
Oulun XIII kansainvälisten lastenelokuvajuhlien järjestäminen + "Lapsi töllöttää II"-seminaari
Suomen elokuvakontakti ry 35.000,-
Tekijöiden osallistuminen Nordisk Panorama-lyhytelokuvafestivaalille 21.-25.9.94
Suomen elokuvakontakti ry 25.000,-
Kettupäivien järjestäminen 2.-6.11.94
TSL:n Kuopion opintojärjestö 7.000,-
Vilimit-tapahtuman vieraiden kulut

Johtokunta, 2.12.94 kokous

Tampereen elokuvajuhlat ry 75.000,-
Tampereen 25. lyhytelokuvajuhlien ohjelmakirja
MuuMedia Festivaali 80.000,-
Elektronisen taiteen festivaalin järjestäminen Helsingissä ja Espoossa 16.-29.10.95
Suomen Kirjastoseura ry 7.588,-
"Lasten ja nuorten elokuvat kirjastoissa"-kurssin järjestäminen 8.-9.12.94